Banca Națională a României

Stabilitatea financiară, riscul sistemic și instrumentele macroprudențiale din perspectiva băncii centrale

Liviu Voinea
Viceguvernator BNR

București,
25 februarie 2015

CUPRINS

I. Stabilitatea financiară – concept, importanţă, obiectiv final ……..3

II. Obiective intermediare şi instrumente macroprudenţiale ……12

III. Riscul sistemic – mijloace de evaluare şi cuantificare aflate în portofoliul BNR ……20

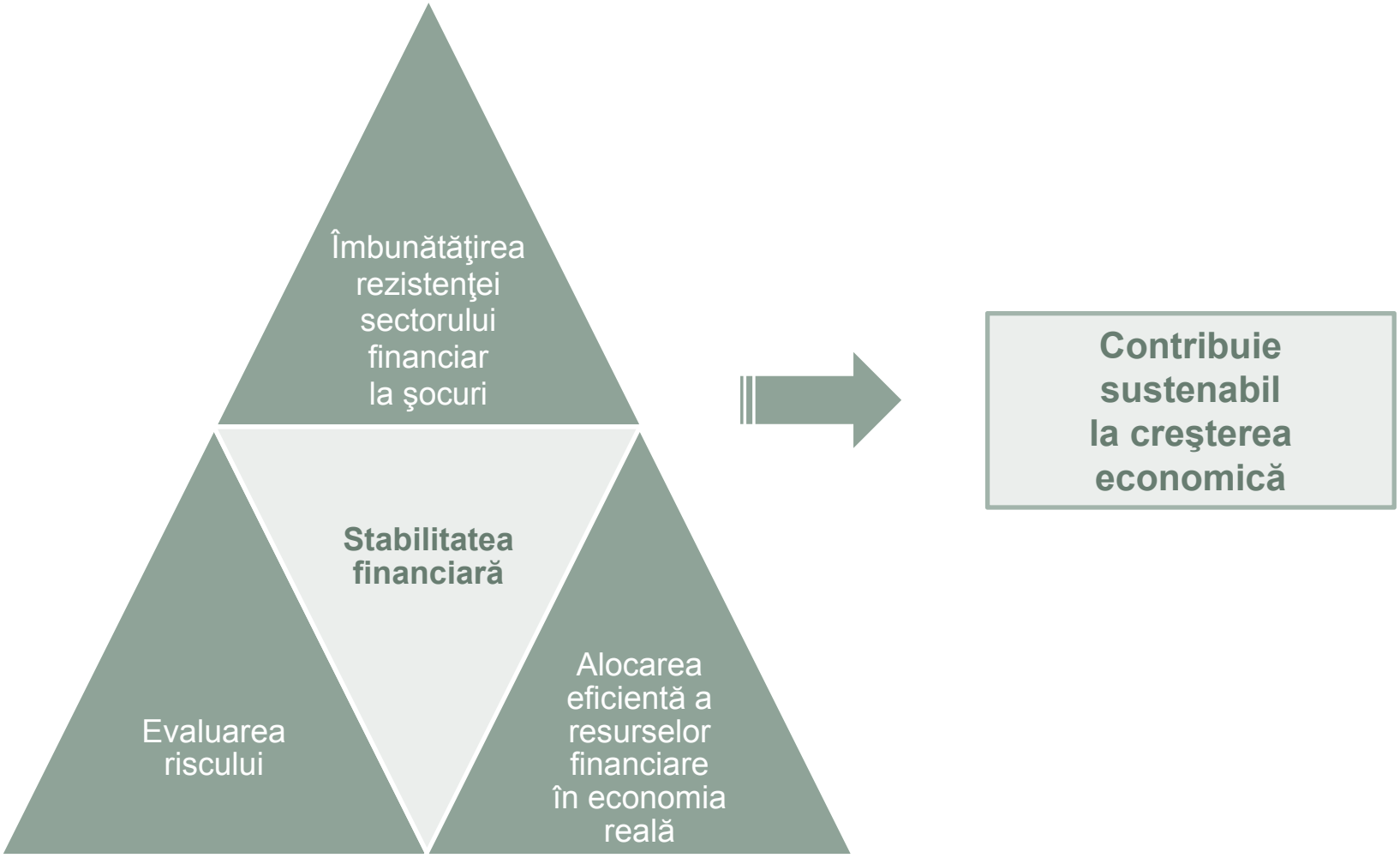
IV. Remarci finale 38

I. Stabilitatea financiară – concept, importanţă, obiectiv final

Stabilitatea financiară – concept, importanţă, obiectiv final

- Stabilitatea financiară ➡ caracteristică a sistemului financiar:
  - ✓ De a face faţă şocurilor sistemice pe o bază durabilă şi fără perturbări majore
  - ✓ De a aloca eficient resursele financiare în economie
  - ✓ De a identifica şi gestiona eficient riscurile
- Scopul menţinerii stabilităţii financiare ➡ să contribuie la evitarea unor întreruperi importante ale funcţiilor vitale ale sistemului financiar ca întreg, funcţii exercitate în cadrul economiei, şi vizează:
  - ✓ Sistemul de plăţi şi decontare
  - ✓ Intermedierea dintre cei care economisesc şi cei care investesc
  - ✓ Asigurarea împotriva riscului

Stabilitatea financiară – concept, importanţă, obiectiv final (2)

Stabilitatea financiară – concept, importanţă, obiectiv final (3)

- **Stabilitatea financiară este un bun public**
  - ✓ Bun ne-rival şi ne-exclusiv
- Este oferită de către banca centrală şi alte instituţii ale statului
  - ✓ În cazul României: CNSF (CNSM în curs de legiferare)
- Într-o economie deschisă ➡ nu poate fi asigurată doar naţional
- Stabilitatea financiară este un bun public **global**
- „Abordarea politicilor privind stabilitatea financiară s-a schimbat profund după criza financiară globală” (Yellen, 2014)

La nivel internaţional au fost create noi instituţii/organisme pentru asigurarea stabilităţii financiare

- G-20: Consiliul pentru Stabilitate Financiară (CSF), 2009
  - ✓ Include toate economiile majore din cadrul G-20, membrii Forumului pentru Stabilitate Financiară (al cărui succesor este) şi Comisia Europeană
  - ✓ Are ca scop întărirea sistemelor financiare şi creşterea stabilităţii pieţelor financiare internaţionale
  - ✓ Promovează stabilitatea financiară internaţională prin coordonarea autorităţilor financiare naţionale şi internaţionale şi a organismelor internaţionale de standardizare către dezvoltarea unor politici puternice de reglementare, supraveghere şi financiare
- UE: Comitetul European pentru Risc Sistemic (CERS), 2010
  - ✓ Responsabil cu supravegherea macroprudenţială a sistemului financiar din Uniunea Europeană, cu scopul de a contribui la prevenţia sau diminuarea riscurilor sistemice
  - ✓ Contribuie la funcţionarea eficientă a pieţei interne, asigurând astfel o contribuţie sustenabilă a sistemului financiar la creşterea economică
- SUA: Consiliul de Supraveghere a Stabilităţii Financiare (CSSF), 2010
  - ✓ Identifică şi monitorizează riscurile excesive la adresa sistemului financiar american ce rezultă din intrarea în stare de nerambursare sau în faliment a unor holding-uri bancare mari sau societăţi financiare nebancare interconectate sau riscurile care ar putea apărea în afara sistemului financiar
  - ✓ Elimină aşteptările conform cărora orice companie financiară americană este *„too big to fail”*

De ce este importantă stabilitatea financiară?
– sinteza literaturii de specialitate –

Instabilitate financiară

- Creditare excesivă nesustenabilă
- Asumare de riscuri semnificative
- Creşterea excesivă a preţurilor activelor financiare şi/sau imobiliare

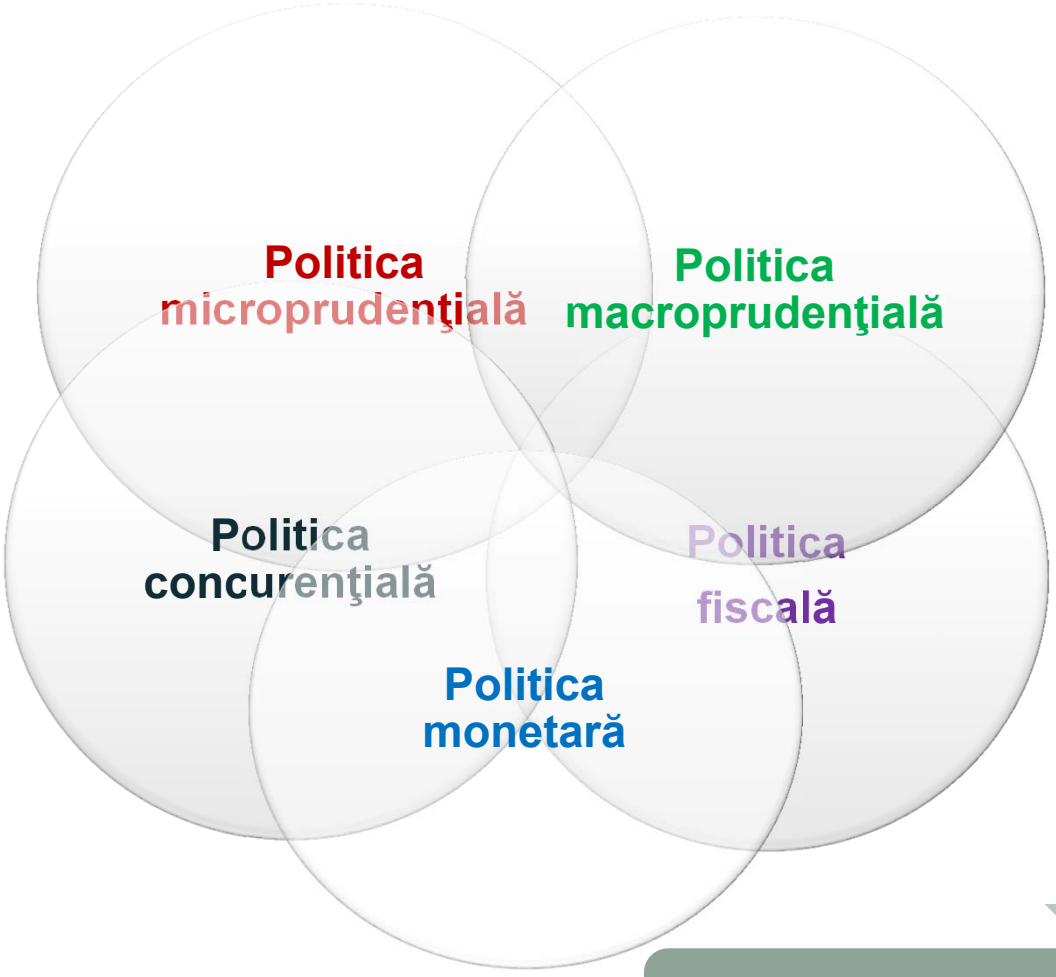
Criză financiară

- Incapacitatea de rambursare a creditelor de către un număr mare de debitori
- Reducerea importantă a finanţării companiilor şi populaţiei
- Scăderea semnificativă a preţurilor activelor financiare şi/sau imobiliare

Efecte negative asupra economiei reale

- Scăderea investiţiilor
- Scăderea avuţiei populaţiei
- Creşterea presiunilor asupra bugetului statului
- Creşterea şomajului
- Declin economic

Rolul politicii macroprudenţiale în *mix*-ul de politici economice

Obiectivul final al politicii macroprudenţiale

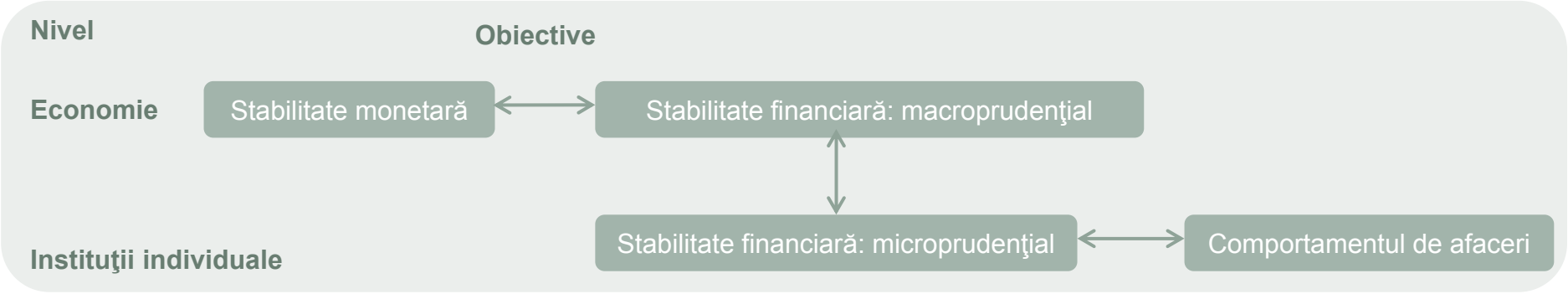
Obiective intermediare ale politicii macroprudenţiale

Instrumente macroprudenţiale

Mijloace de monitorizare

Indicatori de monitorizare

Perspectiva macroprudenţială vs. perspectiva microprudenţială

Sursa: Schoenmaker (2013), Central Banks Role in Financial Stability in Caprio G. (ed.), Handbook of Safeguarding Global Financial Stability: Political, Social, Cultural, and Economic Theories and Models

Perspectivele macro- şi microprudenţiale comparate

	Macroprudenţial	Microprudenţial
Obiectiv imediat	Limitarea dificultăţilor la nivel de sistem	Limitarea dificultăţilor la nivel de instituţie
Obiectiv final	Evitarea costurilor economice (PIB) legate de instabilitatea financiară	Protecţia consumatorului (investitor/deponent)
Caracterizarea riscului	Văzut ca dependent de comportamentul colectiv („endogen”)	Văzut ca independent de comportamentul individual al agenţilor („exogen”)
Corelaţii şi expuneri comune între instituţii	Important	Irelevant
Calibrarea controalelor prudenţiale	În termeni de risc la nivel de sistem	În termeni de risc la nivel de instituţie

Sursa: Borio (2003)

Riscul sistemic şi politica macroprudenţială

- Obiectivul final al politicii macroprudenţiale:
  să contribuie la menţinerea stabilităţii sistemului financiar prin:
  - ✓ Consolidarea rezistenţei sistemului financiar
  - ✓ Diminuarea acumulării de riscuri sistemice

  asigurând o contribuţie sustenabilă a sectorului financiar la creşterea economică

- Risc sistemic: riscul de perturbare a sistemului financiar care poate genera consecinţe negative grave pentru economia reală

II. Obiective intermediare şi instrumente macroprudenţiale

Cadrul european privind obiective intermediare şi instrumente macroprudenţiale

- Comitetul European pentru Risc Sistemic (CERS) a publicat în 2013 *Recomandarea privind obiectivele intermediare şi instrumentele politicii macroprudenţiale*, care contribuie la operaţionalizarea supravegherii macroprudenţiale
- Calendar pentru aplicarea măsurilor ca urmare a recomandării:
  - ✓ **31 decembrie 2014**: comunicarea de către statele membre a măsurilor luate cu privire la definirea obiectivelor intermediare, respectiv selectarea instrumentelor macroprudenţiale
  - ✓ **31 decembrie 2015**: autorităţile macroprudenţiale trebuie să transmită către CERS, ABE şi Consiliul Europei strategia de politică referitoare la instituirea cadrului de aplicare a instrumentelor
- Prin decizia CA din decembrie 2014, BNR a adoptat şi preluat obiectivele intermediare, respectiv a stabilit pachetul de instrumente macroprudenţiale

Obiective intermediare

- Obiectivul intermediar A: Reducerea şi prevenirea creşterii excesive a creditării şi a îndatorării
- Obiectivul intermediar B: Reducerea şi prevenirea necorelării excesive a scadenţelor dintre active şi pasive şi a lipsei de lichiditate pe piaţă
- Obiectivul intermediar C: Limitarea concentrării expunerilor directe şi indirecte
- Obiectivul intermediar D: Limitarea impactului sistemic al hazardului moral
- Obiectivul intermediar E: Consolidarea rezistenţei infrastructurilor financiare

Instrumentele macroprudenţiale la dispoziţia autorităţilor, grupate pe categorii de obiective intermediare

A. Reducerea şi prevenirea creşterii excesive a creditării şi a îndatorării

- ✓ Amortizor de capital anticiclic ➡ creează rezerve suplimentare de capital în cazul creşterii riscurilor ca urmare a unei creditări excesive
- ✓ Cerinţe de capital la nivel sectorial ➡ contribuie la consolidarea capacităţii instituţiilor de a gestiona riscuri provenind dintr-un anumit sector de activitate, majorând rezervele de capital
- ✓ Efectul de levier macroprudenţial ➡ ponderea fondurilor proprii de nivel 1 în total expuneri
- ✓ Cerinţe privind raportul împrumuturi/garanţii ➡ limitarea valorii unui împrumut în raport cu garanţia (LTV)
- ✓ Cerinţe privind raportul împrumuturi/venituri şi raportul datorii (serviciul datoriei)/venituri ➡ limitarea serviciului datoriei în raport cu venitul disponibil (DSTI)

Instrumentele macroprudenţiale la dispoziţia autorităţilor, grupate pe categorii de obiective intermediare (2)

B. Reducerea şi prevenirea necorelării excesive a scadenţelor dintre active şi pasive şi a lipsei de lichiditate pe piaţă

- ✓ Ajustare macroprudenţială a indicatorului de lichiditate ➡ rată de lichiditate care măsoară capacitatea băncilor de a face faţă unei scurte perioade predefinite de tensiuni privind lichiditatea
- ✓ Restricţii macroprudenţiale privind sursele de finanţare ➡ au drept scop stabilirea unei limite inferioare a volumului de finanţare pe termen lung deţinut de bănci în schimbul unor active mai puţin lichide
- ✓ Limita macroprudenţială neponderată aplicată finanţării mai puţin stabile (de exemplu, raportul împrumuturi/depozite) ➡ poate fi utilizată pentru a limita dependenţa structurală excesivă de finanţare mai puţin stabilă
- ✓ Cerinţe privind marjele şi factorii de ajustare ➡ determină nivelul de colateralizare a finanţării garantate şi a tranzacţiilor cu instrumente derivate

Instrumentele macroprudenţiale la dispoziţia autorităţilor, grupate pe categorii de obiective intermediare (3)

C. Limitarea concentrării expunerilor directe şi indirecte

- ✓ Restricţii privind expunerile semnificative ➡ expunerea faţă de un client sau un grup de clienţi aflaţi în legătură nu poate depăşi o anumită pondere din fondurile proprii (capital)

- ✓ Cerinţa privind compensarea prin contrapartide centrale ➡ anumite tranzacţii ale instituţiilor financiare trebuie să fie compensate prin intermediul contrapartidelor centrale, în vederea limitării efectelor de contagiune şi menţinerii stabilităţii pe piaţa interbancară

D. Limitarea impactului sistemic al hazardului moral

- ✓ Cerinţe suplimentare de capital aferente instituţiilor financiare de importanţă sistemică ➡ amortizor de capital care se poate constitui în cuantum de până la 2% din valoarea expunerii la risc, din elemente de fonduri proprii de nivel 1 de bază (capital, rezerve, profit nerepartizat), în vederea sporirii capacităţii instituţiilor financiare de importanţă sistemică de a absorbi pierderile

Instrumentele macroprudenţiale la dispoziţia autorităţilor, grupate pe categorii de obiective intermediare (4)

E. Consolidarea rezistenţei infrastructurilor financiare

- ✓ Cerinţe privind marjele şi factorii de ajustare pentru compensarea prin contrapartide centrale ➡ în stabilirea factorilor de ajustare şi a marjelor iniţiale, contrapartidele centrale ar trebui să ţină seama de lichiditatea de pe piaţă, de efectele prociclice şi de riscurile sistemice
- ✓ Raportare sporită ➡ introducerea unor cerinţe suplimentare de raportare în vederea creşterii transparenţei
- ✓ Amortizorul de risc sistemic structural ➡ aplicabil la nivel individual, unui grup de instituţii ori la nivelul întregului sector bancar în cazul identificării unor riscuri sistemice sau macroprudenţiale neciclice pe termen lung (altele decât cele care decurg din dimensiunea instituţiilor şi creditarea în exces) ➡ Obiectiv: creşterea rezistenţei băncilor prin mărirea capacităţii acestora de absorbţie a pierderilor

Ce instrumente utilizează BNR pentru asigurarea stabilităţii financiare?

─ Instrumente macroprudenţiale deja implementate de BNR ─

1. Serviciul datoriei raportat la venitul disponibil (DSTI ─ *debt service-to-income*), din anul 2003	**2. Valoarea creditului raportată la valoarea garanţiei (LTV ─ *loan-to-value*), din anul 2003**
Modificare importantă: Regulamentul BNR 24/2011 privind creditele destinate persoanelor fizice (octombrie 2011) ✓ Gradul maxim de îndatorare pentru creditele de consum ţine cont de riscul valutar, riscul de rată a dobânzii şi riscul de venit. Valorile de şoc pentru aceşti factori de risc au fost stabilite explicit: 1) deprecierea monedei locale de 35,5 la sută faţă de EUR; 52,6 la sută faţă de CHF şi 40,9 la sută faţă de USD 2) şoc de 0,6 puncte procentuale pentru riscul de rată a dobânzii şi 3) diminuare de 6 la sută a venitului disponibil Reg. BNR 17/2012 (dec. 2012) extinde măsurile la sectorul companiilor nefinanciare neacoperite la riscul valutar, prin solicitarea creditorilor de a utiliza condiţii mai stricte pentru creditele acordate în valută, condiţii care să ţină cont de şocurile pe curs de schimb	Modificare importantă: Regulamentul BNR 24/2011 privind creditele destinate persoanelor fizice (octombrie 2011) ✓ Limite explicite pentru LTV în cazul creditelor imobiliare: 1) 85 la sută pentru creditele imobiliare denominate în moneda locală 2) 80 la sută pentru creditele imobiliare în valută acordate debitorilor acoperiţi la riscul valutar 3) 75 la sută pentru creditele imobiliare denominate în euro şi acordate debitorilor neacoperiţi la riscul valutar şi 4) 60 la sută pentru creditele imobiliare denominate în altă valută şi acordate debitorilor neacoperiţi la riscul valutar

III. Riscul sistemic – mijloace de evaluare şi cuantificare aflate în portofoliul Băncii Naţionale a României

Care sunt principalele mijloace de cuantificare a riscului sistemic dezvoltate de BNR?

1)	Exerciţii de testare la stres a solvabilităţii sectorului bancar
2)	Identificarea băncilor sistemice
3)	Indicatorii de stabilitate financiară
4)	Testarea la stres a lichidităţii băncilor din perspectivă macroprudenţială
5)	Testarea la stres a lichidităţii băncilor din perspectivă microprudenţială
6)	Sisteme de avertizare timpurie a unei crize valutare sau a unei opriri bruşte a intrărilor de capital străin
7)	Estimarea ratei de nerambursare pentru companiile nefinanciare
8)	Analiza bilanţieră a sectorului real
9)	Indicele de utilizare a lichidităţii în sistemul de plăţi de mare valoare
10)	Indicele de contagiune a pieţelor de capital
11)	Indicele Compozit de Risc Sistemic
12)	Indicele CoVaR

1. Exerciţii de testare la stres a solvabilităţii sectorului bancar

- Scop: testarea capacităţii instituţiilor financiare de a face faţă unor şocuri macroeconomice, în condiţiile menţinerii unui nivel corespunzător al capitalului

- Ultimul exerciţiu de testare la stres a sectorului bancar românesc, desfăşurat în 2014, a fost efectuat pe baza scenariilor şi prin adaptarea metodologiei dezvoltate de către EBA/BCE în cadrul exerciţiului de testare la stres la nivel european

- Scenariul advers a acoperit un orizont de 3 ani şi a presupus aplicarea unor şocuri asupra variabilelor macroeconomice şi financiare (creşterea economică, deprecierea puternică a monedei naţionale în raport cu euro, creşterea randamentului pe termen lung solicitat de investitori pe piaţa titlurilor de stat, reducerea valorii de piaţă a acţiunilor, scăderea valorii de piaţă a locuinţelor, creşterea şomajului)

- Exerciţiul din 2014 a fost derulat pe baza situaţiilor financiare ale instituţiilor de credit la data de 31 decembrie 2013, sub ipoteza bilanţului static

1. Exerciţii de testare la stres a solvabilităţii sectorului bancar (2)

- În cadrul exerciţiului, au fost cuantificate efectele:
  - ✓ Riscului de credit:
    - captarea impactului în funcţie de categoria de expuneri (instituţii, corporaţii, IMM, retail – în funcţie de tipul produsului de creditare etc.)
    - modificarea parametrilor de risc (probabilitatea de nerambursare, pierderea în caz de nerambursare, creşterea părţii negarantate a expunerilor pe fondul diminuării valorii garanţiilor) în funcţie de evoluţiile factorilor macroeconomici
  - ✓ Riscului de piaţă
    - calculul pierderilor/câştigurilor zilnice din marcarea la piaţă a poziţiilor suverane deţinute de bănci, în urma aplicării unui şoc pe curba randamentelor la lei şi euro
    - impact evaluat separat pentru portofoliul de titluri disponibile pentru vânzare şi portofoliul de titluri deţinute în vederea tranzacţionării
    - efectul deprecierii monedei naţionale (creşterea activelor ponderate la risc, creşterea veniturilor din dobânzi)
  - ✓ Costului de finanţare: şoc transmis ca urmare a imposibilităţii de a transfera complet şi concomitent o creştere a costului de finanţare asupra ratelor de dobândă aplicate activelor financiare
- Impactul şocurilor macroeconomice asupra solvabilităţii instituţiilor de credit este exprimat prin evoluţia ratei fondurilor proprii de nivel 1 de bază şi a ratei fondurilor proprii totale. Rezultatele indică o bună capacitate a instituţiilor de credit de acoperire a pierderilor în eventualitatea materializării scenariului

2. Identificarea băncilor sistemice

- BNR derulează periodic analize de evaluare a sistemului bancar românesc din perspectiva caracterului sistemic al instituţiilor de credit, conform unei metodologii care utilizează următoarele criterii de referinţă:

a) aportul instituţiei de credit la finanţarea economiei reale (credite)

b) aportul instituţiei de credit la intermedierea financiară (depozite)

c) prezenţa instituţiei de credit pe piaţa interbancară

d) determinarea instituţiilor de importanţă sistemică din cadrul sistemului de plăţi ReGIS

e) prezenţa instituţiei de credit pe piaţa titlurilor de stat

f) vulnerabilitatea la contagiune în relaţia mamă-fiică prin prisma împrumutătorului comun (ţara de origine a capitalului)

- Obiectiv: identificarea riscului sistemic structural care decurge din dimensiunea instituţiilor de credit. Evaluarea este derulată cu periodicitate trimestrială

2. Identificarea băncilor sistemice (2)

- În luna decembrie 2014, Autoritatea Bancară Europeană (ABE) a publicat forma finală a *Ghidului privind evaluarea altor instituţii de importanţă sistemică*
  - ✓ În luna februarie 2015, BNR a încorporat prevederile Ghidului ABE în cadrul procedurilor de supraveghere, prin introducerea în cadrul procedurii de identificare a băncilor sistemice a setului obligatoriu de criterii şi indicatori recomandaţi de Ghid, respectiv:

Criterii	Indicatori
Mărime	Total active
Importanţa pentru economia statului membru în cauză sau pentru UE	Valoarea plăţilor efectuate la nivel naţional Depozite atrase de la sectorul privat din UE Credite acordate sectorului privat din UE
Complexitatea	Valoarea tranzacţiilor cu instrumente financiare derivate pe pieţe la buna înţelegere Pasive transfrontaliere Active transfrontaliere
Interconectivitatea instituţiei sau a grupului cu sistemul financiar	Pasive având drept contrapartidă alte entităţi din sistemul financiar Active având drept contrapartidă alte entităţi din sistemul financiar Obligaţiuni emise aflate în sold

3. Indicatorii de stabilitate financiară (ISF)

- ISF au fost dezvoltaţi pentru a evalua vulnerabilităţile sectoarelor financiar şi real la şocuri
- ISF bancari prezentaţi evaluează gradul de adecvare a capitalului, calitatea activelor, profitabilitatea şi eficienţa sectorului bancar
- Periodicitatea analizelor este lunară/trimestrială
- Analiza pe baza ISF la finele anului 2014 relevă efortul de curăţare a bilanţurilor de credite neperformante care a condus, pe de o parte, la pierderi însemnate ale sectorului bancar, iar pe de altă parte, la reducerea nivelului ratei creditelor neperformante. Gradul de acoperire cu provizioane IFRS, precum şi solvabilitatea sistemului bancar se menţin la un nivel ridicat

	2010	2011	2012	2013	2014*
Rata fondurilor proprii totale	15,0	14,9	14,9	15,5	17,3
Rata fondurilor proprii de nivel 1	14,2	12,0	13,8	14,1	14,3
Gradul de acoperire cu ajustări pentru depreciere IFRS			61,0	69,1	69,8
Rata creditelor neperformante	11,9	14,3	18,2	20,1	13,9
Rata rentabilităţii economice (ROA)	-0,2	0,2	-0,6	0,01	-1,2
Rata rentabilităţii financiare (ROE)	-1,7	-2,6	-5,9	0,1	-11,6
Venituri nete din dobânzi/ Venituri operaţionale	60,6	62,0	62,3	58,8	58,3
Indicatorul de eficienţă a activităţii, *cost-to-income ratio*	64,9	67,8	58,7	56,5	55,3

Sursa: BNR (procente, sfârşit de perioadă). Din 2012, indicatorii se calculează potrivit raportărilor întocmite în conformitate cu IFRS.

* Date provizorii

4. Testarea la stres a lichidităţii băncilor din perspectivă **macroprudenţială**

- Evaluează capacitatea băncilor de contracarare a unui şoc de lichiditate cu resursele de care dispun
- Deficitul/excedentul de lichiditate al băncilor se estimează pe baza datelor bilanţiere ale băncilor în interacţiune cu bilanţurile firmelor
- Ipotezele asupra şocurilor: (i) nereînnoirea finanţării externe acordate sectorului bancar, simultan cu o nereînnoire a finanţării externe a sectorului real; (ii) retragerea unei părţi din depozitele companiilor şi populaţiei
- Periodicitatea testării este semestrială
- BNR poate furniza lichiditate instituţiilor de credit în schimbul colateralului eligibil

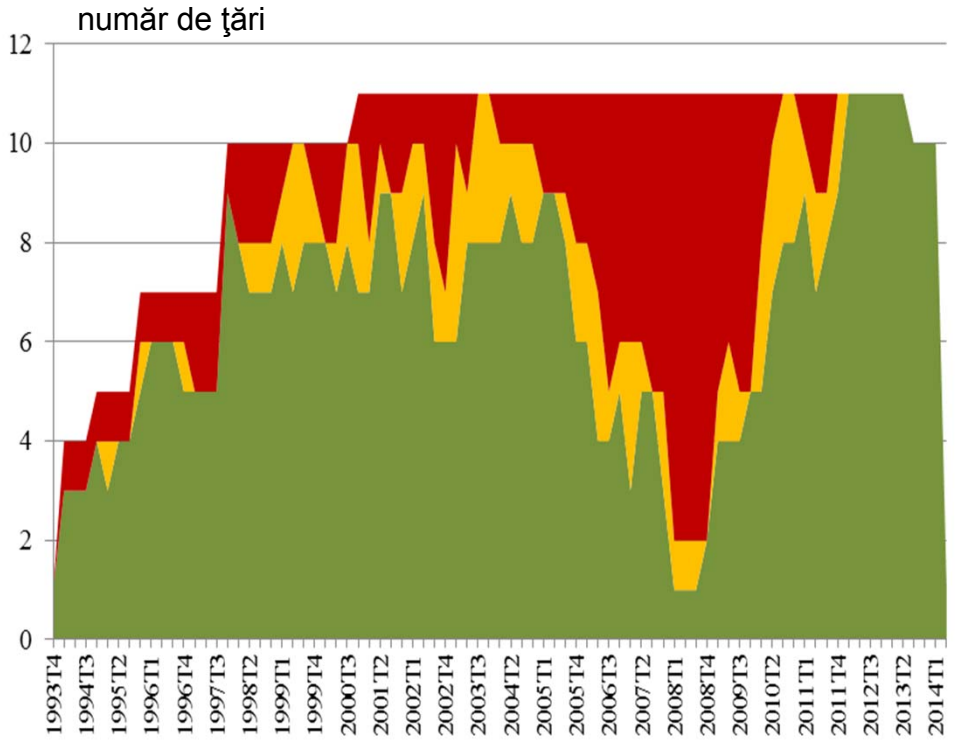
5. Testarea la stres a lichidităţii băncilor din perspectivă **microprudenţială**

- Evaluarea în condiţii de stres a lichidităţii instituţiilor de credit se desfăşoară cu o frecvenţă semestrială şi presupune următoarele metode:
  - ✓ Un test care presupune retragerea neaşteptată pe parcursul unei săptămâni a unei părţi importante din finanţarea instituţiilor de credit
  - ✓ Un test care evaluează capacitatea unei instituţii de credit de a face faţă unor şocuri de lichiditate pe o perioadă de o lună
  - ✓ Un test de analiză structurală a lichidităţii (estimarea benzilor de maturitate în care instituţiile de credit ar putea consemna un deficit de lichiditate)
- Elementele de vulnerabilitate, acolo unde există, se manifestă izolat şi se datorează strategiei de finanţare pe termen scurt
- Poziţia confortabilă de lichiditate a băncilor la nivelul sistemului este susţinută, în principal, de:
  - ✓ Reducerea ratelor rezervelor minime obligatorii
  - ✓ Menţinerea la cote ridicate a proporţiei titlurilor de stat în bilanţurile băncilor
  - ✓ Contextul economic caracterizat de rate scăzute ale dobânzii
  - ✓ Dinamica negativă sau redusă a creditării sectorului real

6. Sisteme de avertizare timpurie a unei crize valutare sau a unei opriri bruşte a intrărilor de capital străin

- Metodologia constă în dezvoltarea unor modele econometrice de tip *logit multinomial* ce estimează probabilitatea de criză valutară şi probabilitatea de oprire bruscă a intrărilor de capital străin, utilizând date trimestriale
- Variabila dependentă reprezintă una din stările: precriză, postcriză, normală
- Variabilele dependente sunt date macroeconomice şi financiare şi vizează un set de ţări
- Reevaluarea modelelor este anuală
- Rezultatul la 2014T1 arată o probabilitate scăzută de criză valutară, probabilitate estimată pentru un orizont de un an (2014T1 – 2015T1)

Probabilitatea de criză valutară la nivelul ţărilor emergente din Europa* (scenariul de bază)

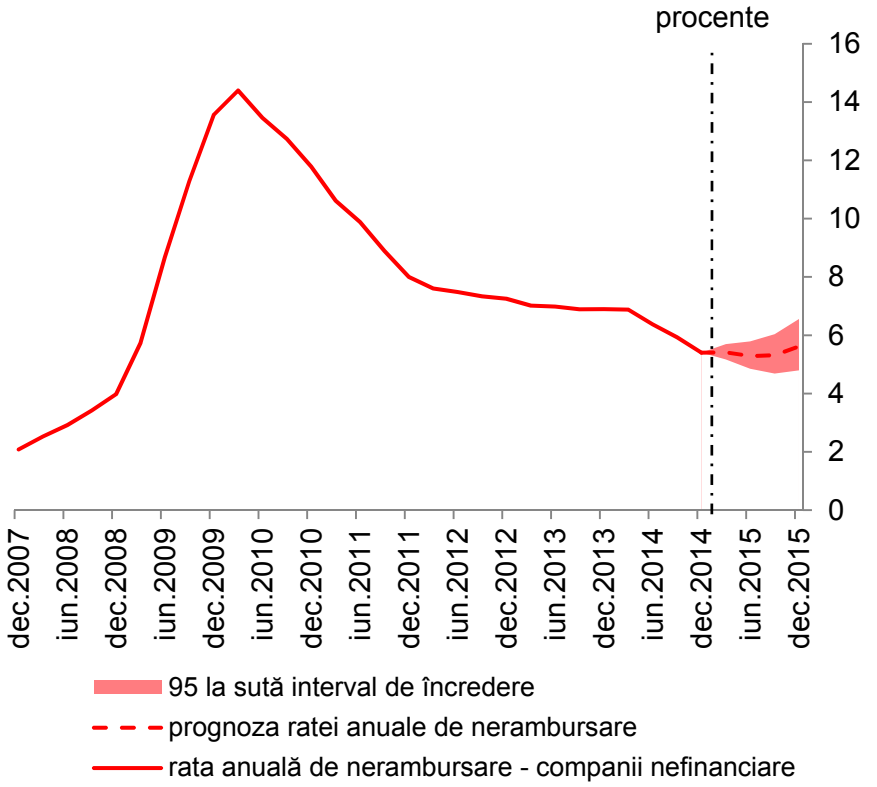
Sursa: calcule BNR

* Culorile reprezintă: (i) verde - câte ţări au o probabilitate de oprire bruscă a intrărilor de capital străin mai mică de 25%; (ii) galben – câte ţări au o probabilitate între 25% şi 35%; (iii) roşu – câte ţări au o probabilitate de peste 35%

7. Estimarea ratei de nerambursare pentru companiile nefinanciare

- Model econometric de tip *logit* ce estimează rata anuală de nerambursare pentru companiile nefinanciare cu credite bancare
- Variabilele explicative ale modelului sunt caracteristicile financiare ale companiilor anterior apariţiei stării de nerambursare
- Datele utilizate sunt:
  - ✓ Bilanţurile şi conturile de profit/pierdere ale companiilor
  - ✓ Datele privind neperformanţa creditării companiilor
- Periodicitatea este anuală

Rata anuală de nerambursare a companiilor nefinanciare

Notă: Rata de nerambursare este calculată ca raport între numărul de companii care înregistrează întârzieri mai mari de 90 zile şi numărul total de companii cu credite. Probabilităţile de nerambursare pentru anul 2015 au fost calculate pe baza modelului intern de estimare a probabilităţilor de nerambursare, utilizând scenariul de bază aferent proiecţiei macroeconomice din februarie 2015.

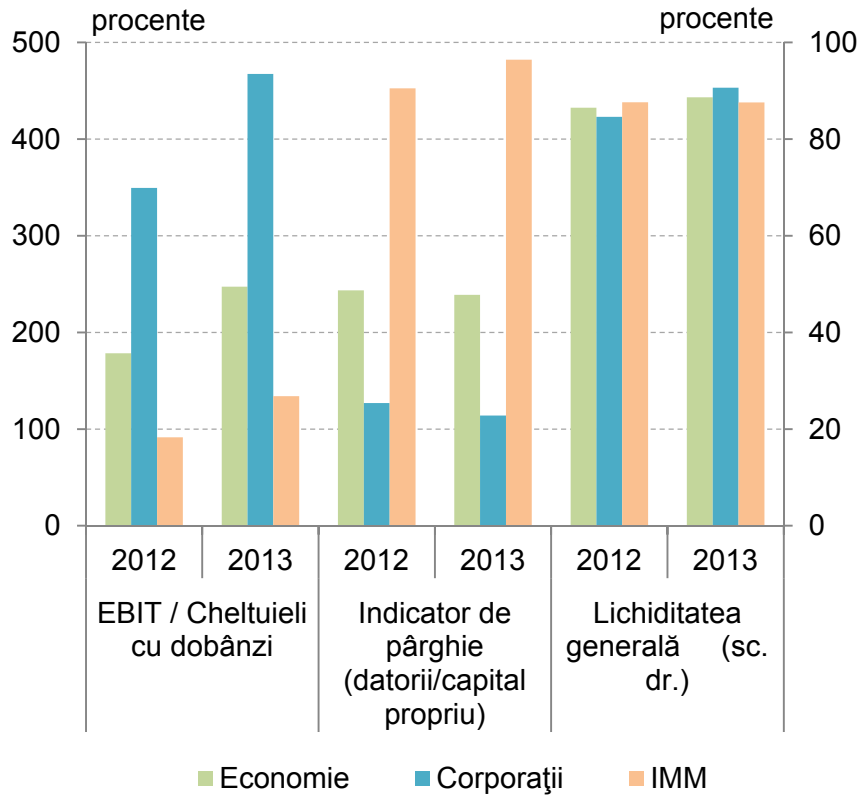
Sursa: MFP, CRC, calcule BNR

8. Analiza bilanţieră a sectorului real

Indicatorii bilanţieri ai companiilor nefinanciare şi ai populaţiei sunt analizaţi periodic pentru evaluarea unor potenţiale riscuri sistemice

- Capacitatea de acoperire din profituri a cheltuielilor cu dobânzile şi taxele s-a îmbunătăţit faţă de 2012, atât la nivel agregat, cât şi în funcţie de dimensiunea companiilor
- Indicatorul de pârghie s-a ameliorat marginal la nivelul economiei, însă evoluţia în structură rămâne eterogenă
- Lichiditatea companiilor nefinanciare, măsurată ca raport între activele circulante şi datoriile curente, este în creştere comparativ cu anul anterior

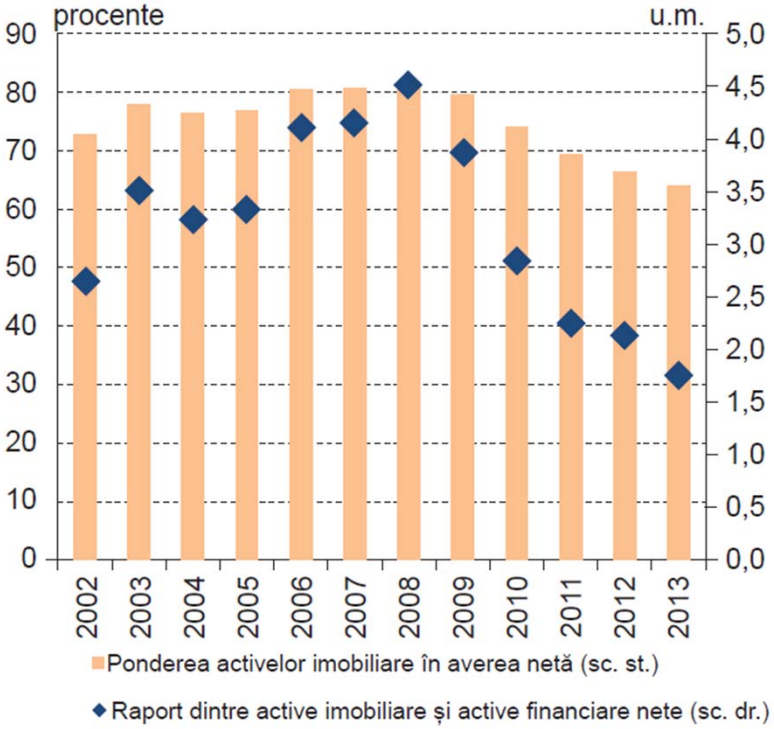
Indicatori de sănătate financiară aferenţi sectorului „Companii nefinanciare”

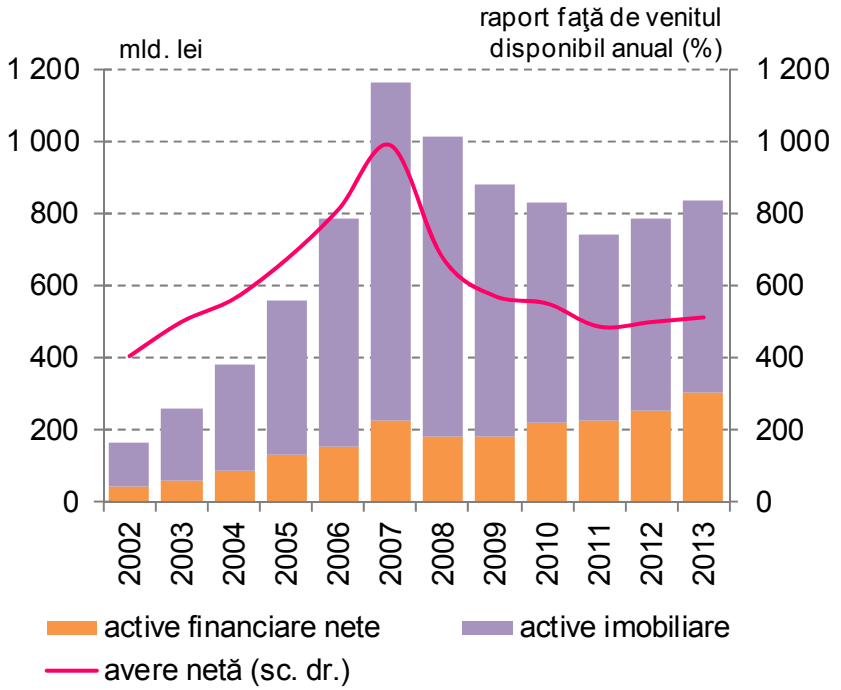

Sursa: MFP, CRC, calcule BNR

8. Analiza bilanţieră a sectorului real (2)

Averea netă a populaţiei

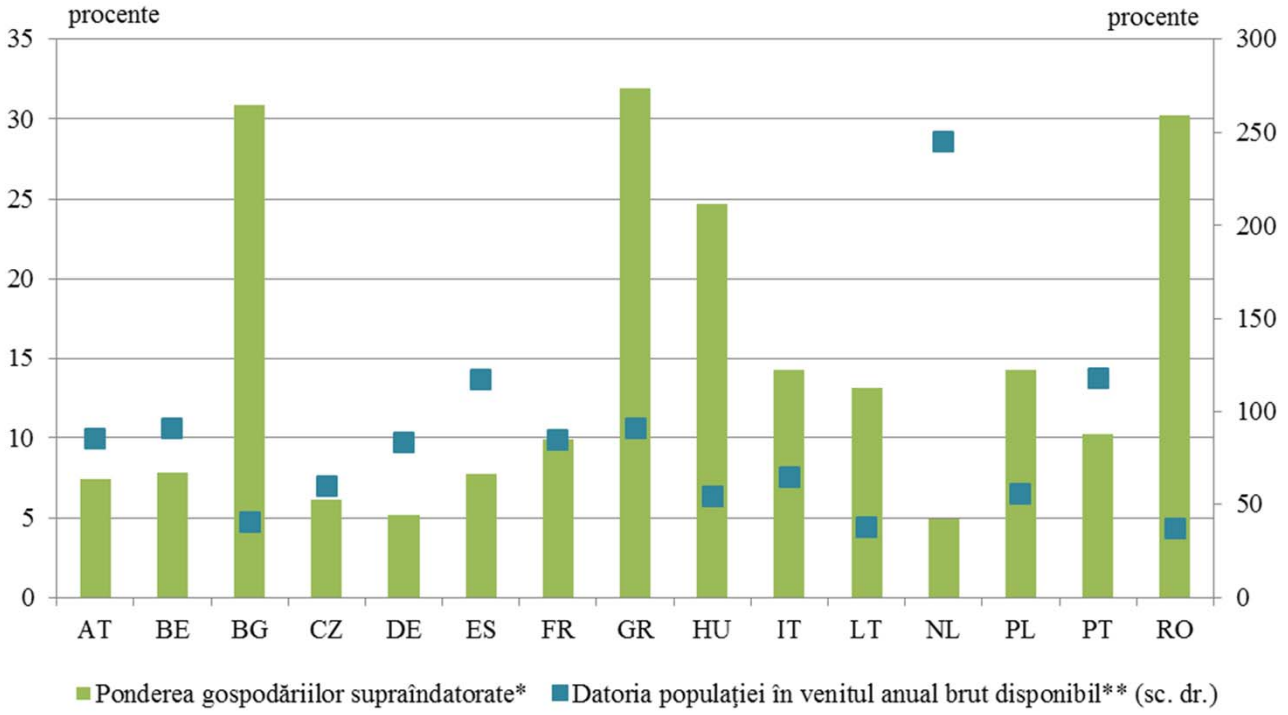
Sursa: INS, ASF, calcule BNR

- ✓ Averea netă reprezintă activele nefinanciare ale populaţiei (strict activele imobiliare) plus activele financiare nete
- ✓ Scăderea averii nete a intervenit pe fondul reducerii preţurilor activelor imobiliare deţinute de populaţie
- ✓ După 2008 au crescut activele financiare nete
- ✓ Averea netă raportată la venitul anual disponibil al populaţiei reprezintă circa 510 la sută

Activele financiare nete ale populaţiei se referă la deţinerile populaţiei: (1) numerar; (2) depozite la vedere şi la termen; (3) titluri de stat; (4) rezerve tehnice de asigurare de viaţă; (5) acţiuni şi alte participaţii, exclusiv acţiuni ale organismelor de plasament colectiv; (6) acţiuni ale organismelor de plasament colectiv din care se deduc datoriile (creditele bancare şi cele de la IFN)

8. Analiza bilanţieră a sectorului real (3)

Indicatori de monitorizare a gradului de îndatorare
a sectorului „Gospodăriile populaţiei”

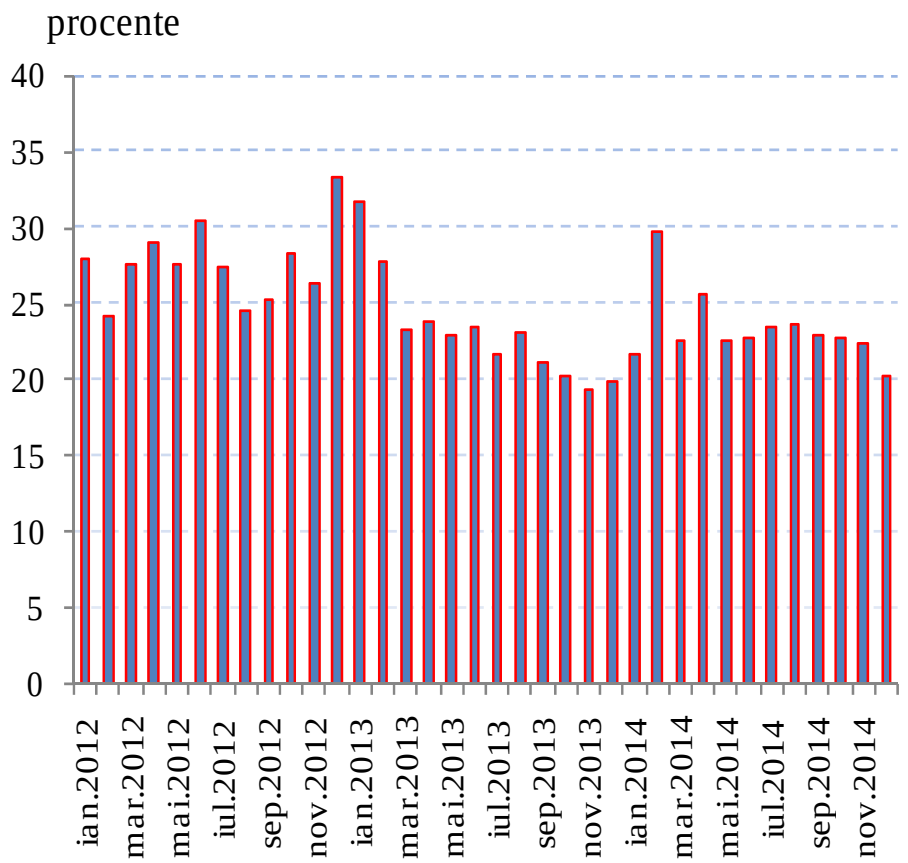
* Gospodăriile populaţiei sunt considerate supraîndatorate dacă înregistrează dificultăţi la plata datoriilor de bază (fie că este vorba de plata serviciului datoriei bancare sau plata chiriei, a utilităţilor sau a altor facturi sau rate la credite). Datele sunt aferente anului 2011.

** Pentru Bulgaria, Grecia, Ungaria şi Lituania ultima observaţie este cea aferentă anului 2012. În cazul României, ultima observaţie disponibilă este cea din 2011.

Sursa: CERS (Risk Dashboard), CE (The over-indebtedness of European households: updated mapping of the situation, nature and causes, effects and initiatives for alleviating its impact)

9. Indicele de utilizare a lichidităţii în sistemul de plăţi de mare valoare

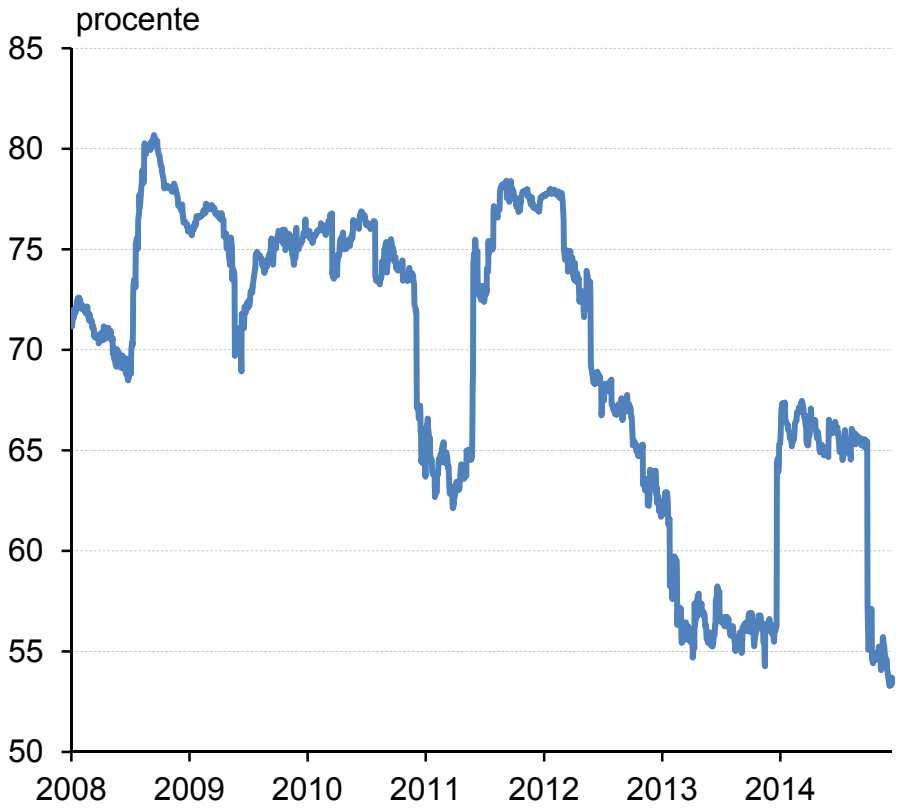
- Măsoară necesarul de lichiditate pentru decontarea ordinelor de transfer din sistemul de plăţi de mare valoare, raportat la resursele disponibile
- Un nivel redus al indicatorului evidenţiază excedent de lichiditate în sectorul bancar, raportat la necesarul de resurse pentru sistemul de plăţi de mare valoare. Riscul sistemic de lichiditate este redus
- Periodicitate: trimestrială
- Lichiditatea disponibilă > 5 ori decât lichiditatea necesară pentru decontarea plăţilor

Sursa: *calcule BNR*

10. Indicele de contagiune a pieţelor de capital

- Bazat pe calculul descompunerii varianţelor în cadrul unui model de tip VAR (Vector Autoregresiv), pe baza căruia se pot determina efectele contagiunii din pieţele de capital
- Facilitează atât studiul episoadelor de criză, cât şi al celor non-criză, oferind rezultate intuitive privind impactul efectelor interconectivităţii şi interdependenţei asupra pieţelor de capital internaţionale
- Periodicitate: trimestrială
- La începutul lui 2014 se observă o intensificare a fenomenului de contagiune, urmată de un declin înregistrat în ultima parte a anului. În prima lună a anului 2015, indicatorul s-a plasat la un nivel inferior faţă de media sa pe termen lung

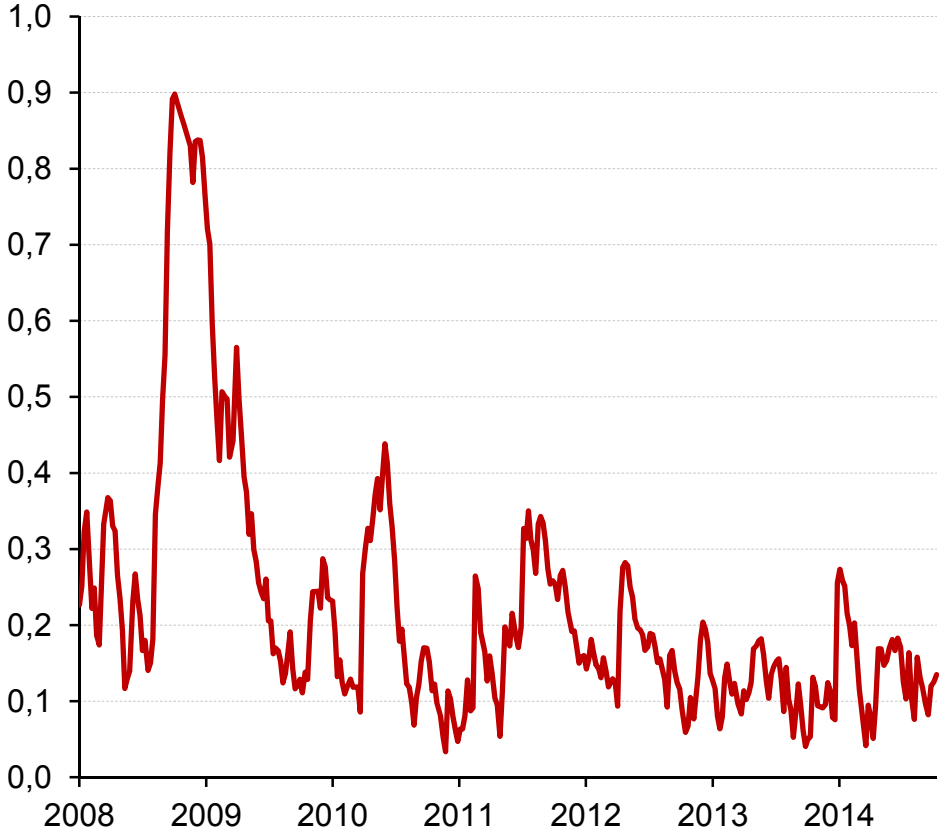

Notă: Modelul estimat utilizează 12 indici bursieri internaţionali (SUA, UE) şi regionali (CEE), iar efectele contagiunii sunt cuantificate pe baza descompunerii varianţei erorilor de prognoză (FEVD) pentru determinarea impactului variaţiilor externe şi interne asupra fiecărei pieţe de capital în parte.

Sursa: *calcule BNR*

11. Indicele Compozit de Risc Sistemic

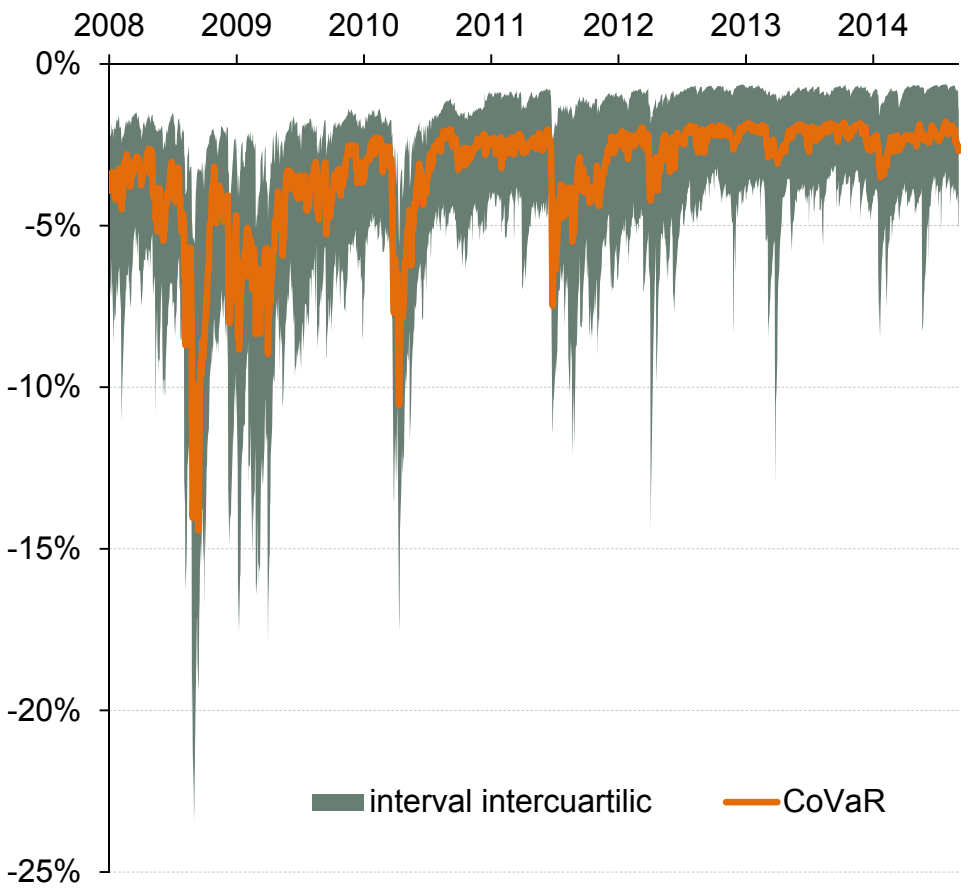
- Estimat prin agregarea unor subindici, specifici fiecărei pieţe financiare în parte (monetară, valutară, a datoriei suverane, a titlurilor de stat, precum şi de capital), luând în considerare corelaţiile variabile în timp care se stabilesc între aceştia
- Are capacitatea de a pune accent pe episoadele în care criza se manifestă simultan pe mai multe segmente ale pieţei
- Periodicitate: trimestrială
- În debutul anului 2015, nivelul scăzut al indicatorului a evidenţiat o tendinţă redusă de manifestare a riscului sistemic pe pieţele financiare locale

Sursa: *calcule BNR*

12. Indicele CoVaR

- Măsoară pierderea potenţială a sistemului financiar, ca procent din capitalizarea de piaţă (pe un orizont de 10 zile şi cu nivel de încredere de 99 la sută) a instituţiilor financiare cotate la BVB
- Utilizează atât date financiare, cât şi informaţii bilanţiere pentru a determina contribuţiile instituţiilor financiare la riscul sistemic
- Periodicitate: trimestrială
- Graficul arată un impact foarte redus al tensiunilor de pe pieţele financiare asupra capitalizării bursiere a instituţiilor financiare din România

Sursa: *calcule BNR*

IV. Remarci finale

Remarci finale

- Stabilitatea financiară este un bun public oferit de către banca centrală, alături de alte instituţii ale statului; într-o economie deschisă ca a României, stabilitatea financiară are o componentă internaţională
- Stabilitatea financiară contribuie la creşterea economică prin:
  - ✓ Alocarea eficientă a resurselor financiare în economie
  - ✓ Gestionarea adecvată a riscurilor
  - ✓ Îmbunătăţirea rezistenţei sistemului financiar la şocuri
- Cadrul de operaţionalizare a politicii macroprudenţiale este în curs de implementare la nivel european. România a adoptat în decembrie 2014 măsurile recomandate de Comitetul European pentru Risc Sistemic
- BNR a implementat deja unele instrumente macroprudenţiale
- BNR dispune de mijloace adecvate pentru evaluarea şi cuantificarea riscului sistemic

Vă mulţumesc !